

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Sžo/50/2016
Identifikačné číslo spisu: 6015200162
Dátum vydania rozhodnutia: 26.07.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Kováčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:6015200162.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Rád svätého Benedikta so sídlom v Komárne - Slovenská republika, Palatínova č. 10-12, 945 05 Komárno, zastúpeného advokátom: JUDr. László Lengyel, so sídlom Ružová dolina 6, 821 08 Bratislava proti žalovanému: Okresný úrad Žiar nad Hronom, so sídlom Námestie Matice slovenskej 9, 965 01 Žiar nad Hronom o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. OU-ZH-PLO-2015/001405 zo dňa 23.januára 2015 o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 24S/24/2015-108 zo dňa 17. decembra 2015 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 24S/24/2015-108 zo dňa 17. decembra 2015 p o t v r d z u j e .

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením krajský súd podľa § 104 ods. 1 OSP zastavil konanie, keď dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky konania, pričom ide o neodstrániteľnú vadu konania spočívajúcu v nedostatku spôsobilosti žalobcu byť účastníkom konania, ktorá vada existovala už od momentu začatia konania, keďže návrh na začatie konania (žalobu) podal 2.2.2015 subjekt, ktorý 24. novembra 2014 zanikol v dôsledku výmazu z registra cirkevných právnických osôb a v dôsledku ustanovenia § 4 ods. 4 zákona č.308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov štát uznáva len tie cirkvi a náboženské spoločnosti, ktoré sú registrované. Krajský súd ďalej v odôvodnení napadnutého uznesenia vyslovil, že nebol dôvod konať s tvrdým právnym nástupcom žalobcu, pretože k procesnému nástupníctvu by mohlo dôjsť len vtedy, ak by žalobca ako účastník konania stratil spôsobilosť byť účastníkom konania až v priebehu konania. Vo vzťahu k spôsobilosti žalobcu byť účastníkom konania poukázal krajský súd na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 291/2015 zo dňa 30. apríla 2015, v ktorom ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti podanej žalobcom konštatoval, že jeho činnosť bola ukončená

dekrétom č. XXXX/XX zo dňa 05. novembra 2015 a ako to vyplýva z prípisu Ministerstva kultúry Slovenskej republiky sp. zn. MK-2975/2014 - 260/19908 zo dňa 24. novembra 2014, táto právnická osoba bola vyradená z evidencie právnických osôb odvodzujúcich svoju právnu subjektivitu od Rímskokatolíckej cirkvi v Slovenskej republike. Podľa aktuálneho právneho stavu teda sťažovateľ - žalobca zanikol dňom výmazu z evidencie právnických osôb vednej Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky 24. novembra 2014. Ďalej krajský súd uviedol, že otázkou spôsobilosti žalobcu byť účastníkom konania sa Ústavný súd Slovenskej republiky zaoberal i v konaní vedenom pod sp.zn. II.ÚS 185/2015. V rozhodnutí zo dňa 26. marca 2015 ústavný súd konajúci o ústavnej sťažnosti žalobcu (proti rozhodnutiu a postupu Krajského súdu v Nitre, ktorý svojím rozhodnutím zrušil rozhodnutie Okresného súdu Komárno o nariadení predbežného opatrenia zastavil z dôvodu, že sťažovateľ - žalobca v zmysle § 20a ods. 2 Občianskeho zákonníka zanikol) v rámci predbežného prerokovania uviedol, že v súvislosti so statusovými konaniami už vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 414/2015 konštatoval, že na základe ústavne konformného výkladu ustanovenia § 19 O.s.p. možno priznať spôsobilosť byť účastníkom konania ad hoc aj právnickej osobe, o ktorej zrušenie v príslušnom konaní ide, a to nielen v súvislosti s konaním pred všeobecným súdom, ale obdobne aj pri posúdení spôsobilosti byť účastníkom konania pred ústavným súdom a nositeľom ústavou garantovaných práv. Predmetom ústavného prieskumu v prejednávanej veci nebol postup alebo rozhodnutie všeobecného súdu, ktorým bola sťažovateľovi odňatá spôsobilosť byť účastníkom konania, teda právna subjektivita, ale postup všeobecného súdu v konaní o nariadení predbežného opatrenia a v tomto konaní vydané rozhodnutie, ktorým došlo k zastaveniu konania z dôvodu existencie neodstrániteľnej podmienky konania. Ústavný súd poukázal na to, že sťažovateľ (žalobca) zanikol dňom výmazu (vyradenia) z evidencie právnických osôb, pričom v tomto konaní pred ústavným súdom nie je aj vzhľadom na princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu dôvod uvažovať o tom, aby mu bola priznaná právna subjektivita ad hoc, keďže touto otázkou sa bude zaoberať príslušný všeobecný súd, ktorého právomoc predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu. Na základe uvedeného ústavný súd vyhodnotil, že sťažnosť bola podaná zjavne neoprávnenou osobou. O trovách konania krajský súd rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania (§ 146 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 246c ods. 1 OSP), pretože konanie bolo zastavené a krajský súd nezistil splnenie podmienok na náhradu trov konania podľa § 250k ods. 1 OSP ani podľa § 250h ods.2 OSP.

Včas podaným odvolaním sa žalobca domáhal, aby najvyšší súd uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Mal zato, že v konaní došlo k vade uvedenej v § 221 ods. 1 písm. f/ OSP, teda, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Tvrdil, že krajský súd zastavil konanie napriek tomu, že neboli splnené zákonné podmienky a žalobcovi bola postupom krajského súdu odňatá možnosť konať pred súdom. Tvrdil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa v sebe aj možnosť účastníkov dozvedieť sa o každom dôkaze a táto možnosť nie je naplnená už tým, že dôkaz leží v spise ale súd je povinný účastníkov s dôkazmi do istej miery iniciatívne oboznamovať. Ďalej uviedol že krajský súd svoje rozhodnutie založil na zisteniach, ktoré vyvodil z potvrdenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky zo dňa 24.11.2014, z dekrétu O. F. a z rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 30.04.2015 sp. zn. II. ÚS 291/2015, pričom krajský súd obsah týchto listín žiadnym spôsobom neoznámil žalobcovi a nenaznačil mu, že tieto listiny budú základom rozhodnutia v jeho veci. Z tohto dôvodu žalobca nemal reálnu možnosť argumentovať vo vzťahu k pripravovanému rozhodnutiu krajského súdu. Krajský súd svojím postupom, keď neumožnil žalobcovi vyjadriť sa k týmto listinám, porušil jeho základné právo vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom a odňal mu možnosť konať pred súdom. Žalobca ďalej v odvolaní zopakoval dôvody žaloby a zotrval na tvrdení, že k zániku žalobcu a k prechodu jeho majetku na inú osobu môže dôjsť výlučne na základe rozhodnutia Apoštolskej stolice, ktorá takéto rozhodnutie nevydala. Ďalej zopakoval, že dokument o zrušení žalobcu, ktorý vydal trnavský arcibiskup a na základe ktorého bol žalobca vymazaný aj z evidencie cirkevných právnických osôb vedenej Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky aj z evidencie právnických osôb vedenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky je neplatný, pričom žalobca tieto svoje tvrdenia podrobne odôvodnil v žalobe kde poukázal aj na relevantné dôkazy, teda na príslušné ustanovenia Kódexu kanonického práva z roku 1917 a z roku 1983 ako aj na fotokópiu listu Kongregácie inštitútu pre zasvätený život a spoločnosti apoštolského života zo dňa 19.1.2015 č. XXXXX/XX spolu s úradným

prekladom Apoštolskej konštitúcie o Rímskej kúrii. Poukázal tiež na judikatúru súdov v súvislosti s výkladom právnej spôsobilosti a jej zániku v nadväznosti na ustanovenie § 20 a ods. 1 Občianskeho zákonníka a uviedol tiež, že slovenské sudy musia aplikovať kanonické právo pri skúmaní, či konkrétna cirkevná právnická osoba má právnu subjektivitu.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že trvá na svojom vyjadrení k žalobe, z ktorého vyplynulo, že žalovaný v danej veci nerozhodoval o zániku zmlúv ale len konštatoval platný právny stav a to skutočnosť, že užívateľ poľovného revíru Rád svätého Benedikta zanikol a teda podľa § 17 ods. 1 písm. c/ zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v poľovnom revíri „Benedikt B“ zanikli zmluvy o nájme výkonu práva poľovníctva. Na základe toho, že Rád svätého Benedikta so sídlom v Komárne stratil právnu subjektivitu a teda spôsobilosť byť účastníkom súdneho konania, navrhol, aby krajský súd konanie vo veci zastavil. V závere vyjadrenia k odvolaniu žalovaný uviedol, že argumenty, ktoré žalobca uviedol v odvolaní, ako či bol žalobca rád svätého Benedikta v Komárne vymazaný z evidencie cirkevných právnických osôb vedenej ministerstvom kultúry SR oprávnené, neprináleží posudzovať žalovanému.

Dňom 1.7.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len SSP), ktorý upravuje v § 1 a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho v správnom súdnictve, b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

Odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov (§ 492 ods. 2 SSP). V súlade s uvedenými prechodnými ustanoveniami najvyšší súd v danej veci postupoval podľa doterajšieho predpisu, Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len OSP).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 OSP preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu dôvodov odvolania podľa § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania, podľa § 250ja ods.2 a § 214 OSP v spojení s § 246c ods.1 veta prvá OSP a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nie je možné vyhovieť.

Námietky žalobcu v odvolaní spočívajú v tvrdení o nesprávnom procesnom postupe krajského súdu a v tvrdení - s poukazom na príslušné ustanovenia Kódexu kanonického práva 1983 (za použitia skratky CIC 1983).

Najvyšší súd nemohol prisvedčiť názoru žalobcu, že sudy sú povinné iniciatívne oboznamovať účastníkov so zadováženými (listinnými) dôkazmi. Občiansky súdny poriadok v ustanovení § 114 ods. 2 ustanovoval, že „2) V rámci prípravy pojednávania súd doručí návrh na začatie konania (žalobu) odporcovi (žalovanému) spolu s rovnopisom a prílohami návrhu do vlastných rúk a poučí účastníkov podľa § 120 ods. 4. Ak ide o vec týkajúcu sa uplatňovania nároku zo zmenky alebo šeku, ktorá vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, súd žalovaného poučí aj o možnosti uplatňovania námietok podľa osobitného predpisu. 13aaa). Vyjadrenie odporcu súd bezodkladne odošle navrhovateľovi.“, uvedená právna úprava sa však týkala doručovania podaní účastníkov (žaloby, vyjadrenia k žalobe...) a nie doručovania listinných dôkazov. Pritom toto ustanovenie OSP sa na konanie v správnom súdnictve vzťahovalo len primerane (§ 246c OSP). Nebolo preto povinnosťou krajského súdu v danej veci iniciatívne oboznamovať žalobcu so zadováženými listinnými dôkazmi. Nič však nebránilo žalobcovi resp. jeho právnenému zástupcovi, aby si iniciatívne naštudovali obsah predmetného spisu krajského súdu.

Pokiaľ išlo o tvrdenia, že žalobca má právnu subjektivitu, ktorú by mu mohla odňať Apoštolská stolica; Svätá stolica (resp. ďalšie subjekty, ktorými sa v Kódexe kanonického práva pod týmto menom rozumie), k tomuto najvyšší súd uvádza:

Zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov poskytuje zákonný rámec na úpravu slobody náboženskej viery a postavení

cirkvi a náboženských spoločností; cirkvi a náboženské spoločnosti sú právnickými osobami a môžu vzniknúť len registráciou podľa tohto zákona (s poukazom na záverečné a prechodné ustanovenia zákona); štát uznáva len cirkvi a náboženské spoločnosti, ktoré sú registrované (§ 4 ods. 3 a 4). Registrujúci orgán vedie evidenciu všetkých právnických osôb podľa tohto zákona, včítane tých, ktoré odvodzujú svoju právnu subjektivitu od cirkvi a náboženských spoločností, pokiaľ nepodliehajú inej evidencii alebo registrácii a upraví jej podmienky. Registruje tiež nezahladené tresty uložené im súdom v trestnom konaní, ako aj nevykonané tresty postihujúce ich právnych nástupcov. Registráciu cirkvi alebo náboženskej spoločnosti a zrušenie registrácie cirkvi alebo náboženskej spoločnosti oznámi registrujúci orgán do desiatich dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o registrácii alebo rozhodnutia o zrušení registrácie Štatistickému úradu Slovenskej republiky (§ 19 ods. 1 a 2).

Ako vyplýva aj z dôvodovej správy k zákonu č. 308/1991 Zb. (k § 16-22) rozhodnutia o odmietnutí registrácie sú preskúmateľné súdom. To isté platí aj v prípade, keď registrujúci orgán zruší registráciu už existujúcej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Preskúmanie súdom ako nezávislým orgánom zaručuje ochranu pred administratívnym prístupom registrujúceho orgánu.

Keď teda žalobca tvrdí, že dokument o jeho zrušení, ktorý vydal trnavský arcibiskup, je neplatný a preto na jeho základe ho Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky nemalo vyradiť z evidencie (lebo...takú právomoc by mala len Kongregácia, ktorá vykonáva právomoc Apoštolskej stolice... a ktorá o zrušení žalobcu a o prechode jeho majetku nikdy nerozhodla...), mal sa žalobou v správnom súdnictve domáhať preskúmania zákonnosti rozhodnutia, ktorým došlo k zrušeniu jeho registrácie. V danom štádiu konania však preskúmaniu zákonnosti uvedených správnych aktov bráni ustanovenie § 245 ods. 1 OSP, podľa ktorého pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu posúdi súd i zákonnosť prv urobeného správneho rozhodnutia, o ktoré sa preskúmané rozhodnutie opiera, ak bolo preň prv urobené rozhodnutie záväzné a ak nie je na jeho preskúmanie určený osobitný postup.

Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd dospel v danej veci k záveru, že krajský súd rozhodol vecne správne, keď konanie zastavil. Preto najvyšší súd napadnuté uznesenie krajského súdu potvrdil podľa § 219 ods. 1 a 2 v spojení s § 246c ods. 1 prvá veta a § 250ja ods. 3 druhá veta OSP, poukazujúc aj na dôvody zastavujúceho uznesenia krajského súdu, s ktorými sa aj najvyšší súd stotožnil.

O náhrade trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 a § 246c ods. 1 prvá veta. Žalobcovi pre neúspech trovy odvolacieho konania nepatria a žalovanému trovy podľa zákona neprináležia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.